

Penmail

Jaargang 6, nr. 3 - Juli 2011

Uitgave: Werkgroep Kinderhandschrift

Redactie: Dick Schermer (dick.schermer@zonnet.nl)

Gratis kwartaalblad met informatie over kinder- en jeugdschrift

Doel en doelgroep

Met deze Penmail willen we mensen met belangstelling voor het schrift van kinderen en jeugdigen regelmatig informeren.

We vermoeden dat er bij meerdere groepen behoefte bestaat aan regelmatige informatie op dit gebied: Stichting Schrijfpedagogische Hulpverlening (SPH), Vereniging van Leraren Schoonschrijven en Machineschrijven (VLSM), Nederlandse Orde van Grafologen (NOG), Landelijke Bond van Remedial Teachers (LBRT), Onderwijsadviesdiensten (schrijfspecialisten), schrijftherapeuten.

Afbakening

Penmail zal zich vooral richten op de volgende terreinen: Schrijfonderwijs, schrijfmethode, schrijfmateriaal, schriftontwikkeling, schrijftests, verband tussen handschrift en persoonlijkheid, pedagogische grafologie.

Informatie op het gebied van krabbels, tekeningen en kalligrafie vallen buiten onze doelstelling.

Presentatie

We stellen ons voor in Penmail enige afwisseling in de informatie aan te brengen. Nu eens zal er naar een uitgave worden verwezen. Dan weer is er een bespreking, of volgt de letterlijke weergave.

0-0-0-0-0

Goed handschrift maakt gezond!

In Tribune Newspapers is van Julie Deardorff een belangwekkende bijdrage verschenen. Ze toont daarin aan, dat een goed handschrift niet alleen helpt bij de ontwikkeling van het brein. Het kan ook het zelfvertrouwen en de schoolcijfers verbeteren. De vertaling van het artikel is opgenomen in de 26^e bundel "Over kinderhandschrift, schrijfoepvoeding en schrijfonderwijs gesproken". Het is op te vragen bij de redactie. (zie bovenaan)

Platform overlegt in Den Haag

Op 31 mei had een delegatie van het Platform Handschriftontwikkeling een gesprek met het Tweede Kamerlid en onderwijsspecialist drs. Jack Biskop. Aan de hand van een speciaal paper zijn 12 'harde' punten doorgenomen over het belang van schrijven in het onderwijs. Ieder was van mening, dat de periodieke peiling van het onderwijsniveau (PPON) "Balans van handschriftkwaliteit in het primair onderwijs" een belangrijke stimulans kan worden. De uitkomsten van de peiling in 2010 verschijnen komend najaar.

Hoe Martinus leerde schrijven

In "Grootvader Piepestok, Een geschiedenis van Nederlandse schoolmeesters" vertelt Cordula Rooijendijk hoe de later bekende frater Caesarius Mommers als kind heeft leren schrijven: "Schrijven leerde Martinus met de boekjes *Vooruit* van frater Landelinus en frater Jucundus; beiden hadden een akte in het schoonschrijven. Martinus veegde zijn kroontjespen af aan het voddendoekje, zodat het kroontje weer mooi schoon was en glom. De frater tikte met zijn liniaal eenmaal op tafel, waarna de jongens allemaal tegelijk hun pen oppakten met hun rechterhand. Bij de tweede tik begonnen ze aan het schrijven van de letter in de lucht, terwijl de frater door bleef tikken en de te nemen stappen vertelde. 'Een haak', tik, 'een poot', tik, 'een zweep', tik, 'en een haak', tik. Ze doopten de pen in de inkt. Tik. Ze hielden de pen in de aanslag. Tik. En dan begon het schrijven op papier, alle-

maal in hetzelfde tempo, precies in de maat van het getik van de liniaal, 'een haak, een poot, een zweep en een haak'. Daarna kwam de frater langs om te kijken of de letter netjes tussen de lijntjes stond. Had Martinus een inktvlek gemaakt op zijn papier, dan moest hij voor de klas gaan staan en zijn lelijke werk boven zijn hoofd houden, zodat alle jongens het goed konden zien. Maakte hij de keer daarop weer een vlek, dan moest hij voor de klas op zijn knieën voor het bord gaan zitten, wat ze 'grazen' noemden." (p. 204) (op p. 210 wordt over zijn voorbereidende schrijfoefeningen verteld)

The War Against Boys

Christina Hoff Sommers breekt in dit boek een lans voor jongens. De ondertitel van haar indringende pocket is overduidelijk: How misguided feminism is harming our young men. Over schrijven zegt ze, dat jongens gemiddeld anderhalf jaar achterlopen bij meisjes wat betreft lezen en schrijven; jongens zijn minder betrokken bij school en er studeren er minder door. Net als Amerikaanse jongens, blijven ook jongens in Engeland en Australië duidelijk op school achter, met name bij lezen en schrijven. In 1996 bleken 17-jarige jongens bij de NAEP 5 punten bij voor science dan meisjes, maar de meisjes waren 14 punten beter voor lezen en rekenen. Door de jaren heen wordt die kloof niet kleiner. (t.a.p. 14, 15, 33, 161)

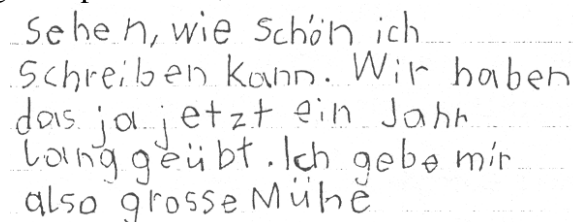
Bundel 26 "Over kinderhandschrift enz." is uit

Kersvers van de pers is de 26^e bundel over kinderhandschrift, schrijfoepvoeding en -onderwijs verschenen. Om de lezer lekker te maken vermelden we enkele van de bijna twintig vertaalde bijdragen:

- Gemeenschappelijke Adviesraad: Computers zijn niet altijd het beste
- Van kindertijd tot volwassenheid – 3 ontwikkelingsfasen (zie hieronder voor 1^e fase)
- Masculien en feminien handschrift
- Verbeter je leven met schrijftherapie, Positieve veranderingen die blijvend zijn
- Overzicht voor kindergrafologie

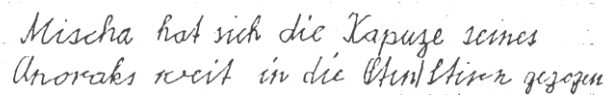
Van kindertijd tot volwassenheid - Fase I: Kindertijd (6-12 jaar)

Het schrijven komt de onhandigheid te boven en wordt vloeiend in de "prekalligrafische fase" (groep 4-5). In groep vijf wordt de "kalligrafische fase" (geautomatiseerd schrijven) bereikt, die een kinderlijk, schools handschrift vertoont, dat in het algemeen stabiliteit handhaaft. Dit geeft de stabiele fase van "oudere kinderjaren" weer, of "latentiefase" van Freud. Storingen, die in deze periode worden aangetroffen, zijn het gevolg van gezondheidsproblemen, of de weergave van psychologische problemen, veroorzaakt door externe invloeden.

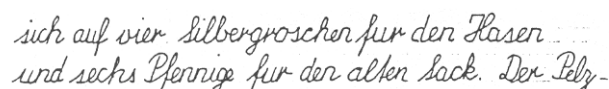
Sehen, wie schön ich
schreiben kann. Wir haben
das ja jetzt ein Jahr
lang geübt. Ich gebe mir
also grosse Mühe

Groep 3

Mischa hat sich die Kapuze seines
Anoraks weit in die Ohrlücken gezogen

Groep 5

sich auf vier silbergroschen für den Hasen
und sechs Pfennige für den alten sack. Der Pely-

Groep 7